

Fecr Yayınları: 753

CUMHURİYETİN İLK YÜZYILINDA
100
SÛFÎ ŞAHSİYET

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Ömer YILMAZ
Büşra Betül PUNAR

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Kasım 2023

ISBN: 978-625-6602-01-4

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

CUMHURİYETİN İLK YÜZYILINDA
100
SÛFÎ ŞAHSİYET

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Ömer YILMAZ

Büşra Betül PUNAR

Prof. Dr. Ömer YILMAZ

1964'te Tokat'ta doğdu. 1986 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden, 1988-1990 yılında Diyanet İşleri Başkanlığı Haseki Eğitim Merkezi'nden 7. dönemde mezun oldu. Uludere, Kıbrısçık, Zara İlçe Müftüsü olarak çalıştı. 1993-1999 yılları arasında yurtdışı din görevlisi olarak Almanya'ya gitti. 1994-1998 yılları arasında Köln Üniversitesi Oryantalistik bölümünde yüksek lisansını bitirdi. 1998-1999 öğretim yılında Bonn Üniversitesi'nde başladığı doktora eğitimini Ankara İlahiyat Fakültesi'nde tamamladı. 2007-2008 yıllarında Din İşleri Yüksek Kurul Uzmanı olarak görev yaptı. 2008 yılında Hamburg Din Hizmetleri Ataşeliğine atandı. 2013 yılında Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde öğretim üyesi, 2014-2015 yıllarında Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı olarak görev yaptı. Hâlen Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tasavvuf Anabilim Dalı Öğretim Üyesi olarak çalışmaktadır. Almanca ve Arapça bilen, evli ve üç çocuk babası Ömer YILMAZ'ın yayımlanmış bazı kitap ve makaleleri bulunmaktadır.

Büşra Betül PUNAR

1991 yılında Karabük'te doğdu. 2009 yılında Karabük Anadolu İmam-Hatip Lisesi'nden; 2014'te Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. ÖYP kapsamında araştırma görevlisi olarak atandığı Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tasavvuf Anabilim Dalı'nda, "Abdullah b. Alevî el-Haddâd: Hayatı, Eserleri ve Tasavvuf Anlayışı" başlıklı teziyle yüksek lisansını tamamladı. Evli ve bir çocuk annesi olan Punar, halihazırda aynı üniversitede doktora çalışmalarına devam etmektedir.

Ali Osman ALTUN

1978 yılında Ankara'da doğdu. 1994 yılında Mamak İmam Hatip Lisesi'nden mezun oldu. 2004 yılında Kastamonu/Pınarbaşı İlçesi Kerte Köyü Cami imam-hatibi olarak göreve başladı. 2009 yılında Pınarbaşı Esertepe Cami imam hatibi iken Edirne/İpsala İlçe Müftülüğü'ne VHKİ olarak naklen atandı. 2010 yılında İlahiyat ön lisans programından, 2013 yılında Ankara Üniversitesi İLİ-TAM programından mezun oldu. 2015 yılında Gazi Üniversitesi'nden pedagojik formasyon eğitimi aldı. 2013-2019 yılları arasında Keçiören İlçe Müftülüğü'nde görev yaptıktan sonra 2020 yılında Diyanet İşleri Başkanlığı Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne naklen atandı. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tasavvuf Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi olan ALTUN, evli ve üç çocuk babasıdır.

Bilal DİVAN

1978'de Kastamonu/Tosya kökenli bir ailenin oğlu olarak İstanbul'da doğdu. İlkokul, ortaokul ve liseyi İstanbul'da tamamladı. 2005'te İlahiyat ön lisans programından, 2009'da Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İLİTAM programından mezun oldu. 2012'de Diyanet İşleri Başkanlığı Kur'an Kursu öğreticisi olarak göreve başladı. Halihazırda Pursaklar Tebessüm Ehli Beyt İslâmi İlimler Kur'an Kursu'nda görev yapmakta ve Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde tasavvuf alanında yüksek lisans tez çalışmalarına devam etmektedir. Bilal Divan evli ve dört çocuk babasıdır.

Büşra BİÇER

1997 yılında Bolu'da doğdu. 2012-2013 yıllarında Bolu Gerede İmam Hatip Lisesi'nde; 2014-2015 yıllarında Ankara Kahramankazan Fuat Erkmen Anadolu İmam Hatip Lisesi'nde öğrenim gördü. 2021 yılında Bartın Üniversitesi İslâmi İlimler Fakültesi'nden mezun oldu. Halihazırda, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tasavvuf Anabilim Dalı'nda yüksek lisans çalışmalarına devam etmektedir.

Gamze ÜSTÜN

1994 yılında Ankara'da doğdu. 2012 yılında Hacı Bayrâm Anadolu İmam Hatip Lisesi'nden mezun oldu. 2014'te İlahiyat ön lisans programından, 2022'de Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İslâmi İlimler Fakültesi'nden mezun oldu. Aynı üniversitede Tasavvuf alanında yüksek lisans eğitimine devam eden Gamze Üstün, eğitim hayatı dışında tezhîp sanatıyla ilgilenmektedir.

Hüsna Elif ÖZSOY

1998'de Erzurum'da doğdu. İlkokul, ortaokul ve lise eğitimini Ankara'da tamamladı. 2021'de Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. Bir süre Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi öğretmenliği yaptı. Halihazırda Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde yüksek lisans çalışmalarına devam etmektedir.

İhsan KOÇAK

1996'da Erzurum'da doğdu. 2014'te Eskişehir İmam Hatip Lisesi'nden mezun oldu. 2015 yılında Ankara/Etimesgut ve Kütahya/Domaniç'te imam-hatiplik yaptı. 2021'de Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. 2022' de Diyanet İşleri Başkanlığı, Ankara Rıfat Börekçi Dini İhtisas Merkezi'n-

de Hüsni Tilâvet/Tashîh-i Hurûf eğitiminden mezun oldu. Halihazırda Diyanet İşleri Başkanlığı, Dini Yüksek İhtisas Eğitim’de ihtisas eğitimine ve Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi’nde yüksek lisans çalışmalarına devam etmektedir.

Melike KOÇAK

1999’da Ankara’da doğdu. 2016’ da Keçiören Etlik İmam Hatip Lisesi’nden mezun oldu. 2022’de Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (lisans) ve Erzurum Atatürk Üniversitesi, Çocuk Gelişimi (ön lisans) programından mezun oldu. Halihazırda Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tasavvuf Anabilim dalında yüksek lisans çalışmalarına devam etmektedir. Koçak, Diyanet İşleri Başkanlığı’nın da Kur’an Kursu Öğreticisi olarak görev yapmaktadır.

Süheyla Meryem BALABAN

1989 yılında Ankara’da doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Ankara’da tamamladı. 2014 yılında İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nden mezun oldu. 2015 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi’nden pedagojik formasyon eğitimi aldı. DİB bünyesinde Kur’an Kursu öğreticiliği yaptı. 2016 yılında MEB bünyesinde Ankara Altındağ’a Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi öğretmeni olarak atandı. Evli ve iki çocuk annesi olan Balaban halihazırda Ankara Yenimahalle’de Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenliğine ve Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Temel İslâm Bilimleri Tasavvuf Anabilim Dalı’nda yüksek lisans çalışmalarına devam etmektedir.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	13
--------------	----

BİRİNCİ BÖLÜM

Cumhuriyet'e Giden Yol: Millî Mücadele'de Tarikat ve Tekkelerin Rolü.....	19
Tarikatların Yasaklanması ve Tekkelerin Kapatılması	35

İKİNCİ BÖLÜM

1. Kemahlı İbrahim Hakkı (v. 1924).....	47
2. Mustafa Takî Efendi (v. 1925)	50
3. Mustafa Feyzi Efendi (v. 1926).....	53
4. Ebubekir Çorumî (v. 1928).....	56
5. Hüseyin Vassâf (v. 1929).....	59
6. Küçük Hüseyin Efendi (v. 1930).....	62
7. Es'ad Erbilî (v. 1931).....	65
8. Muhammed Beşir Erzincânî (v. 1932)	68
9. Abdurrahman Sâmî Saruhânî (v. 1934).....	71
10. Abdülbaki Baykara (v. 1935).....	74
11. Mehmed Şemseddin Ulusoy (v. 1936)	78
12. Mehmed Atâ Özbekkangay (v. 1936)	82
13. Şerâfeddin Dağstânî (v. 1936).....	86
14. Mehmet Şakir Suntay (v. 1937).....	90
15. Ahmet Avni Konuk (v. 1938).....	93
16. Abdülaziz Mecdi Tolun (v. 1941)	96
17. Abdülhakim Arvâsî (v. 1943)	99
18. Osman Nuri Bağdâdî (v. 1944).....	103
19. Ahmed Remzi Akyürek (v. 1944)	107
20. Mahmud Zokaydî (v. 1944).....	110
21. Şemseddin Bayramoğlu (v. 1945).....	113
22. Kenan Rifâî (v. 1950)	116
23. Mustafa Saffet Yetkin (v. 1950).....	120
24. Tahir Olgun (v. 1951).....	124
25. Ahmed el-Hâsî (v. 1951)	127
26. Yahya Melikoğlu (v. 1951).....	130
27. Abdülaziz Bekkine (v. 1952)	133

28. Ömer Fâzıl Aköz (v. 1952)	136
29. Ömer Fevzi Mardin (v. 1953)	140
30. Veled Çelebi Izbudak (v. 1953)	143
31. Osman Kemalî Ozan (v. 1954).....	147
32. Mehmed Rami (Gülman) Efendi (v. 1954)	150
33. Ahmed Tâhir Memiş Efendi (v. 1954)	153
34. Hamid-i Vâni el-Malâtî (v. 1955)	157
35. Alvarlı Muhammed Lutfî (v. 1956).....	160
36. Yusuf Zâhir Efendi (v. 1956)	164
37. Yörükzâde Ahmed Fevzi Özdemir (v. 1957).....	168
38. Süleyman Hilmi Tunahan (v. 1959)	171
39. Ahıskalı Ali Haydar Efendi (Gürbüzler) (v. 1960).....	175
40. Çankırlılı Astarlızâde Mehmet Hilmi (v. 1962)	179
41. Bekir Sıdkı Visâlî (v. 1962).....	182
42. Diyamandi/Yaman Dede (v. 1962).....	185
43. Ahmet Sırrı Dede Baba (v. 1963).....	189
44. Hasan Basri Çantay (v. 1964).....	193
45. Muharrem Hilmi Kösetürkmen (v. 1964)	197
46. Hüsn-i Gülzârî (v. 1965).....	200
47. İbrahim Fahreddin Erenden (v. 1966).....	203
48. Yusuf Fahir Ataer (v. 1967).....	207
49. Şeyh Muhammed Said Seyda Cezerî (v. 1968)	210
50. Şemseddin Yeşil (v. 1968)	214
51. Şeyh Seyyid Abdülhakim el-Hüseynî el-Bilvânîsî (v. 1972).....	218
52. İhramcızâde İsmail Hakkı Toprak (v. 1973).....	221
53. Niyâzi Demirörs (v. 1973)	225
54. Abdurrahman Gündüz (v. 1974)	229
55. Ahmed Abduşoğlu (v. 1975).....	232
56. Muhyiddîn Ensârî (v. 1978).....	235
57. Mehmet Nusret Tura (v. 1979).....	239
58. Mehmed Zahid Kotku (v. 1980).....	243
59. Ali Arıncî (v. 1984)	246
60. Mahmud Sami Ramazanoğlu (v. 1984)	249
61. Hacı Hafız Bedreddin Doğruyol (v. 1984)	253
62. Muzaffer Ozak (v. 1985).....	257
63. Muhammed Nurullah Seydâ el-Cezerî (v. 1985).....	261
64. Hasan Dinç (v. 1987).....	264
65. Münir Derman (v. 1989).....	267
66. es-Seyyid Osman Hulûsi Ateş (v. 1990).....	271
67. Hüseyin Nazmi Ceylanoğlu (v. 1991).....	274
68. İhsan Tamgüney (Sultan Baba) (v. 1991).....	277

69. Eynesilli Mustafa Eren (v. 1991)	280
70. Abdülmuttalip Gökçe (v. 1991)	283
71. Muhammet İhsan Oğuz (v. 1991)	287
72. Muhammed Râşid Erol (v. 1993)	290
73. Hacı Kemal Akdeniz (v. 1993)	293
74. Muhammed Kazım Aydın el-Firsâfî (v. 1996)	297
75. Bedri Noyan (v. 1997)	301
76. Ahmet Kayhan (v. 1998)	305
77. Mustafa Asım Köksal (v. 1998)	308
78. Abdürrahim Reyhan (v. 1998)	311
79. Musa Topbaş (v. 1999)	314
80. Safer Dal (v. 1999)	318
81. Mahmut Esat Coşan (v. 2001)	321
82. Ahmet Şevki Ergin (v. 2002)	324
83. Şefik Can (v. 2005)	328
84. Hasan Burkay (v. 2005)	332
85. Yahya Pakiç (v. 2008)	335
86. İsmail Çetin (v. 2011)	338
87. Mehmet Dumlu (v. 2011)	342
88. Galip Hasan Kuşçuoğlu (v. 2013)	345
89. Muhammed Emin Er (v. 2013)	348
90. Seyda Molla Bahri Tunç (v. 2014)	351
91. Nazım (Adil) Kıbrısî (v. 2014)	354
92. Dr. Emin Acar (v. 2016)	357
93. Mustafa Boyraz (v. 2017)	361
94. Halil İpek (v. 2017)	364
95. Sıddık Nâci Eren (v. 2018)	367
96. Tosun Bekir Bayraktaroğlu (v. 2018)	370
97. Muhammed Konyevî (v. 2022)	373
98. Ömer Tuğrul İnançer (v. 2022)	376
99. Mahmut Ustaosmanoğlu (v. 2022)	380
100. Abdülbaki el-Hüseynî (v. 2023)	384

SONUCA DOĞRU

389

Ek-1: 1923-2023 Tarihleri Arasında Vefât Etmiş Tasavvuf Erbâbı

393

Ek-2: 1923-2023 Arasında Vefât Etmiş Tasavvuf Muhibbânı ve Tasavvufî Muhit Müdâvimleri

412

ÖN SÖZ

İçinde bulunduğumuz 2023 yılı, Cumhuriyetimizin “100 yılı” geride bıraktığı, bir asrı ikmâl ettiği bir tarihin adıdır. Millî Mücadele’nin zaferle sonuçlanmasının ardından geçen bu 100 yıl Anadolu coğrafyası açısından birçok alanda önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu süreç, başta tarihî, dinî, ilmî, siyâsî, ekonomik, sosyal, kültürel ve sanatsal olmak üzere pek çok alanda ayrı ayrı ve derinlikli incelenmelidir. Bu 100 yıl odak alınarak, belli bir mekân, olay/olgu, kurum, şahıs/aktör, alan/muhit, eser/literatür vb. gibi perspektiflerden değerlendirilmelidir. Biz de meseleye; Anadolu’nun tarihinde başından beri aktör olarak bulunmuş, kitleleri tesiri altına almış, bu coğrafyanın hoşgörüsü ve irfan anlayışının bir temsilcisi olarak temayüz etmiş tasavvuf geleneği açısından yaklaşmak istedik.

Kalp eğitimine odaklanarak İslâm’ın derûnî/ruhânî boyutunu öne çıkaran ve bu metotla insanı terbiye etmeyi amaç edinen tasavvuf anlayışı, asırlar boyunca hem literal hem kültürel anlamda önemli bir gelenek oluşturmuştur. Bu gelenek; hem sunduğu dindarlık anlayışı ve öncü şahsiyetleriyle, hem literatürü ve tekke-zâviye gibi kurumlarıyla her dönemde gerek halk gerek devlet nezdinde büyük ilgi görmüştür. Tasavvufa ve erbâbına gösterilen bu ilgi sadece tasavvuf müntesipleriyle sınırlı kalmamıştır. Edip, şair, alim, mütefekkir gibi pek çok meslek erbâbı üzerinde de tesir meydana getirmiş ve bu meyanda “tasavvuf muhibbi” bir meşrep de ortaya çıkmıştır. Bu bakımdan tasavvuf kültürü Anadolu, Rumeli, Balkan toplumunun sosyo-kültürel ve dinî yaşantısına damgasını vurmuş ve yüzyıllar boyunca da bu ilgi ve tesir canlı kalmıştır.

Cumhuriyet dönemine gelindiğinde ise, tasavvuf geleneğine kurumsal anlamda uzun yıllar hizmet etmiş tekke ve zâviye yapıları, daha yeni idarenin kurulmasının üzerinden iki yıl gibi kısa bir süre geçmesinin ardından kapatılmıştır. Bu durum kurumsal anlamda tasavvuf geleneğinin resmî meşrûiyetini yitirmesi anlamını taşısa da asırlarca sürdürülen bir geleneğin bir anda dinî ve kültürel alandan çekilmesi o kadar mümkün olmamıştır. Nitekim bazı yasak-

lar konulmuşsa da tasavvuf geleneği bu süreçte, temsil ettiği düşünce yapısı ve kültürel kodlar açısından bir şekilde yaşamaya devam etmiş, müntesip ve muhib varlığını hep muhafaza etmiştir. Yine Anadolu halkı, irfan ehli olduğuna inandığı zevâta büyük bir rağbet göstermeye devam etmiş, onların önemli bir kısmını “örnek şahsiyetler” ve “kanâat/maneviyât önderleri” olarak tavsif etmiştir. Resmî bir kurum olan YÖK bünyesinde İlahiyat Fakülteleri müfredatı yenilenmiş ve “Temel İslâm Bilimleri” bölümü içinde “Tasavvuf Tarihi ve Kültürü” mecburi bir ders olarak okutulmaya başlanmıştır.

Cumhuriyetin İlk Yüzyılında 100 Sûfi Şahsiyet adıyla hazırladığımız bu çalışmada Cumhuriyet’in ilk 100 yılını, tasavvuf kültürü ve geleneği açısından ve tasavvufî aktörler zâviyesinden ele almak istedik. Cumhuriyet dönemini idrak etmiş, geleneğin geleceğe taşınmasında köprü vazifesi görmüş, kimileri kalem ve eserleriyle kimileri kelâm, tavır, söylem ve hâlleriyle geniş halk kitlelerine tesir etmiş ve nihâyet bu süreçte vefat etmiş sûfi-meşrep zevâtın hayatlarını, tasavvuf anlayışlarını ve varsa eserlerini konu edindik.

Takdir edilecektir ki, 100 yıl gibi geniş bir zaman dilimi için, toplumun her bir tabakasına hitap edebilmiş, çok geniş kitleleri tesiri altına almış bir geleneğin öznesi konumundaki şahısları eksiksiz bir şekilde dile getirmek gücümüzü aşardı. Nitekim bu 100 yılda yaşamış ve aktör olarak öne çıkmış sûfi zevâtın sayısı, tespit edebildiğimiz kadarıyla beş yüzü aşmaktadır. Bu nedenle, belli kriterlerle sınırlandırmaya gitmek kaçınılmaz hâle gelmiş ve “100 yıla” nispetle “100 sûfi” öne çıkarılmıştır. Buna göre; belli bir tasavvufî silsileye dayanan, icâzet almış, irşadla meşgul olmuş sûfileri tespit ettik. Bunlar arasında da ardında halife bırakmış ve/veya eser telif etmiş zevâtı önceledik. Ardında halife ya da eser bırakmasa bile hitap ettiği topluma tasavvufî meşrebiyle tesir edebilmiş, bu yönüyle kanâat önderi/ârif bir zât olarak tanınmış şahsiyetleri ekledik. Bu zevâtın bir kısmı ulusal düzeyde etkili olurken önemli bir kısmı da yerel muhitinde öne çıkmış, o muhitin tasavvuf kültürünün şekillenmesinde etkili olmuştur. Ayrıca temsil açısından seçilen zevâtın, mümkün mertebe farklı tarikatlardan ve varsa belli bir tarikatın farklı alt kollarından; sosyal hayatta farklı meslek erbâbı, farklı alan uzmanı şahsiyetlerden olmasına dikkat ettik. Bu bağlamda genel ve yerel temsil dengesini gözetmeye çalıştık. Bütün bu tercihleri 1923-2023 zaman diliminde vefat etmiş olma kriteriyle birleştirdik.

Bu çalışmada amacımız, Anadolu topraklarının İslâmlaşmasından günümüze dek oldukça önemli bir misyon üstlenen, İslâm’ın ahlâk ve edep yönünü öne çıkaran, “Allah’ın emirlerine riâyet, yarattıklarına şefkat ve merhameti” öğütleyen sûfi zevâtın Cumhuriyet’in ilk yüzyılındaki önemli temsilcilerini bir araya getirmek ve tanıtmaktır. Böylece bir kısmı hakkında daha önce müstakil eserler

kaleme alınmış, ciddi emek mahsulü makaleler yazılmış, hatta bir kısmı lisanüstü çalışmalara konu edinilmiştir. Ancak farklı yerlerde dağınık hâlde bulunan bu mâlûmat ile hakkında sadece şifahî bilgilere ulaşabildiğimiz zevâtı bir kitapta tevhit etmeyi, ilim ve kültür hayatımıza sunmayı amaçladık.

Çalışmamız iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; Millî Mücadele yılları, Cumhuriyet'in ilânı ve hemen sonrasında tasavvuf erbâbı etrafında gelişen olay ve olguların değerlendirildiği “Cumhuriyet’e Giden Yol: Millî Mücadele’de Tarîkat ve Tekkelerin Rolü” ve “Tarîkatların Yasaklanması ve Tekkelerin Kapatılması” başlıklı makaleler yer almaktadır. Bu bağlamda konu bütünlüğü oluşturması açısından Cumhuriyet'in öncesi ve sonrasında tasavvuf erbâbının yeni idarî oluşuma karşı temayülü ele alınmıştır. Öte yandan geçmişte bulunduğu toplumun bireylerine edep, ahlâk, nezâket, merhamet, çevreye ve hayvanata daha da önemlisi insana saygı ve sevgiyi öğreten bu anlayışın ve kurumların zamanla içine düştüğü bozulmaya ve akabinde kapatılmaya giden yolun sebep ve sonuçlarına kısaca işaret edilmiştir.

İkinci bölümde ise bu yüzyılda yaşamış sûfî zevât arasından mezkûr kriterlere göre seçilen yüz şahsiyetin hayat hikâyeleri, tasavvufî yaşantıları ve anlayışları, tasavvufî âdâb ve ahlâka dair hikmetli sözleri okuyucuya sunulmuştur.

Ekler bölümünde verilen listelerin ilkinde tespit edebildiğimiz kadarıyla bu yüzyılda yaşamış ve vefat etmiş beş yüz kadar sûfî şahsiyet yer almaktadır. Bu şahıslar vefat tarihlerine göre kronolojik olarak sıralanmış olup; tarikatları, irşâd merkezleri, doğum ve vefat yerlerine dair bilgiler eklenmiştir. Bu grupta yer alanlar bölgelerinde aktif şeyh olarak bilinmekte, geleneğin geleceğe aktarılmasında rol üstlenmekte belli bir şeyhten müstahlef kimselerdir. İkinci listede yer alanlar ise sûfî çevrelere mütemâyil, tekke atmosferinden istifâde etmiş, tasavvufî âdâb ve erkâna ilgi duymuş, kelâm ve kalemleriyle bu alana katkı sağlamış, “muhibbân/muhit müdâvimi” bazıları da “müntesib” olarak niteleyebileceğimiz Cumhuriyet dönemi müteveffâ etkin şahsiyetlerden tespit edebildiğimiz isimlerdir.

Çalışmamızda bu zevâtın belirlenmesinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Mustafa Kara'nın *Metinlerle Günümüz Tasavvuf Hareketleri*, Mehmed Akif Köseoğlu'nun *Suriçi İstanbul'un Tekkeleri ve Son Şeyhleri* başlıklı doktora tezi, İlke Yayıncılık öncülüğüyle 2015'te yayımlanan *Türkiye'nin Birlikleri: Mutasavvıflar* başlıklı komisyon çalışması, Hasan Yenilmez'in “Cumhuriyet Devri Şeyhlerine Dair Hâtîrât-Biyografi Kitapları İçin Bir Bibliyografya Denemesi” başlıklı makalesi, Burhanettin Kapusuzoğlu'nun *Yozgat'ın Üç Sırlısı*, Mehmet Fatsa'nın *Tasavvufta Mekkê Kolu*, gibi matbu çalışmalar bize yol gösterici olmuştur. Bu eser-

ler yanında ilgili akademik çalışmalar, yüksek lisans ve doktora tezleri ile bazı kişisel görüşmeler ve şifâhî kaynaklar kullanılmıştır. Çalışma boyunca, şifâhî kaynaklardan elde ettiğimiz verileri işlemede olabildiğince hata ihtimalinin düşürülmesine gayret ettik fakat yine de müdellel kaynakların gün yüzüne çıkarılmasıyla yapılacak yeni araştırmaların bu veriyi güncelleyeceğini umut ediyoruz.

Belirtmeliyiz ki, siz okuyuculara takdîm ettiğimiz bu çalışma yüksek lisans öğrencilerimizi akademik yazıma hazırlamak üzere yapılan yazı atölyesinin bir ürünü olarak vücut bulmuştur. Cumhuriyetimizin yüzüncü yılında yüz kadar sûfi gelenek taşıyıcısının her biri hakkında özet bilgi sunan, büyük bir özveri ve gayretle araştırma yapan öğrencilerimizden Gamze ÜSTÜN, Hüsna Elif ÖZSOY, Süheyla Meryem BALABAN, Melike KOÇAK, İhsan KOÇAK, Büşra BİÇER, Bilal DİVAN ve Ali Osman ALTUN'a teşekkür ediyoruz. Ayrıca çalışmanın olgunlaşması aşamasında, metni baştan sona okuma zahmeti ve önemli katkıları dolayısıyla Kırklareli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dr. Öğretim Üyesi Mehmet Bilal YAMAK'a şükranlarımızı sunuyoruz.

Çalışmak bizden, tevfik Allah'tan, takdir okuyucudandır!

Ömer YILMAZ & Büşra Betül PUNAR
Ankara, 29 Ekim 2023.